

(המשך ממוד 21)

החלטות או לבצען. יהיה הפירוש שבו יימסר הדיווחים והעידוכים הביטחוניים ההדדיים, ובעיקר, יקויימו בו ההתייעצויות ויגובשו דרכי-הפעולה והצעות-ההחלטה, אשר יובאו לאישור הגופים המוסמכים. המשתתפים בדיוני הוועדה מצויים במעמד שווה ואין יחסי-הכפיפות שביניהם מחייבים. זאת, כדי שכל אחד יוכל לחוות דעה באופן חופשי ולפי מיטב ידיעתו ושיפוטו. חוסר הסמכויות הוא, לכן, אלמנט הכרחי.

הענקת סמכויות ל"ועדה" זו תרוקן את סמכויות הממשלה ו"קבינט המילחמה" מכל תוכן, תגרום הפרת עקרונות היסוד של כפיפות הדרג הצבאי למדיני ותהרוס את יחסי הכפיפות, האחריות והמישעמת, השוררים בין עליון וכפוף בתוך משרד-הביטחון ובתוך הצבא. הסידור הנזכר מאפשר ורימת דיווח, ייעוץ והערכות של המומחים המיקצועיים במערכת-הביטחון אל ראש הממשלה באופן שוטף וקבוע, בלא כל הגזקים הנזכרים. מחוץ למשרד-הביטחון ולשאר הגופים הנזכרים, צריך גם משרד-האוצר לעסוק בתמידות בנושאי הביטחון ולהיות מעורה בו.

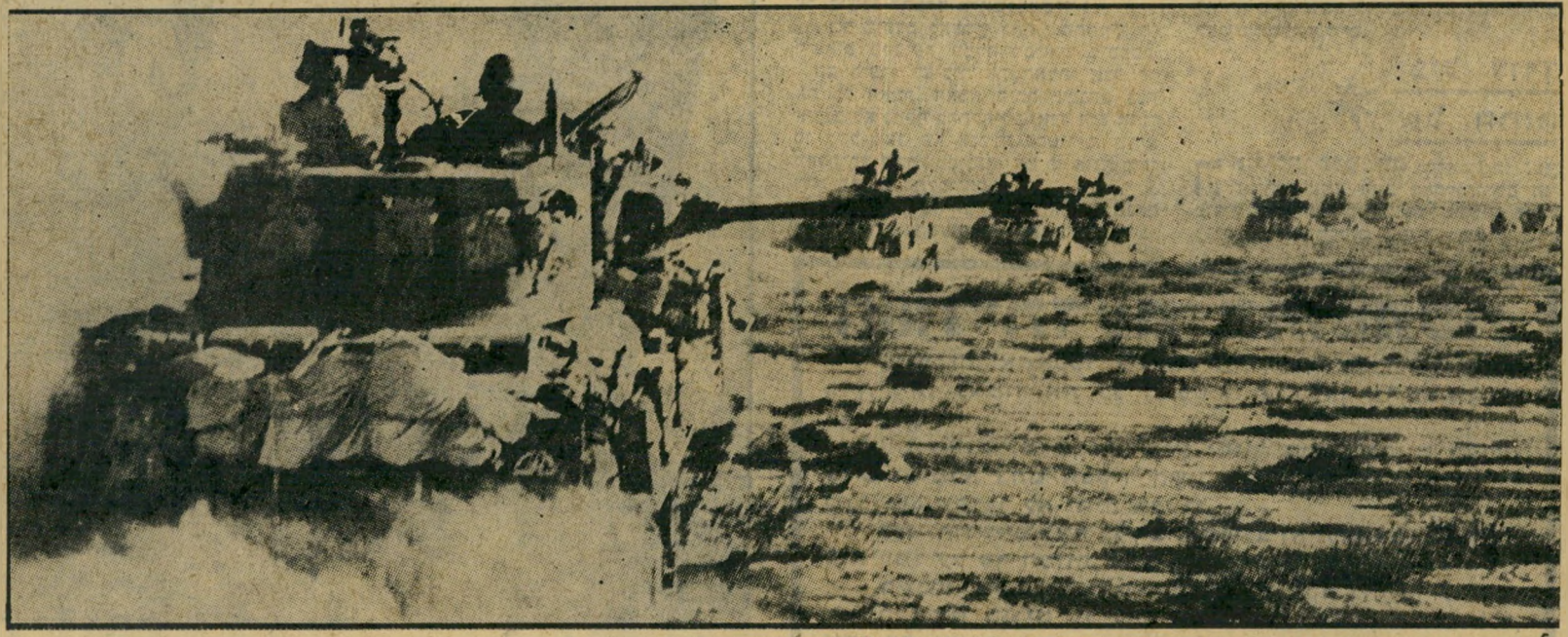
בכירות ואוטונומיה אלו שמורים לצה"ל לרעתו. כצבא, עליו להתרכז אך-ורק בעניינים צבאיים מהותיים ובנושאי-החומה. כל עניין ונושא שאינם ביטחוניים אחרים, צריך שיימצאו וינהלו עדידי משרד-הביטחון.

אין כוונתי רק לגדנ"ע, גליצה"ל, דוברות, צנזורה, והאחריות לגיוס, אלא גם להג"א ולאחריות על הנעשה בעורף בעת מלחמה. צה"ל איננו יוצא נשכר, אלא רק מופרע וגיוזוק, בכל הנוגע ליעילות ניהול המלחמה. כאשר האחריות הזאת מוטלת עליו, די שגויה כי נתממש האפשרות של הפצצת ערים בזמן מלחמה: האם בכך יטפל צה"ל (כלומר המפקד המקומי), או שמא מוטב שמישהו אחר, כאשר המפקד הזה פנוי כולו לניהול הלחימה בחזית?

לצורך זה יש לומר, שבכל אחד מן הנושאים הנזכרים יכולים לשטל אנשי-צבא במדים — אבל לא במסגרת הצבא ותחת פיקודו, אלא כממלאי-תפקידים מטעם משרד-הביטחון, או אף רשויות ממשלתיות אחרות. רק אצלנו אין הדבר הזה מקובל כדבר רגיל ומובן-מאליו. כיום, ועד היום, אין שר-הביטחון יכול כימעט להתערב

בתחום. בין היתר, ואולי קודמית, דרושה רפורמה במסגרת תוך הקמת יישות מיקצועית-יזרית עית של כוחות-היבשה. המטרה היא להפוך את המטכ"ל עצמו לעוזרועי ורביזרועי, עדידי ניתוק ויקתו הישירה והבינברית לכוונות היבשה. בכך גם תאפשר הקמת ראשות מיקצועיות כוללת וייחודית לזרוע זו, שהוא העניין קריטי בצה"ל ובעת חסרה ראשות חיונית כזו. המצב כיום הוא כזה, שהמטכ"ל הוא, "בגד" מבדו שיהיה ראש יעיל לכוונות-היבשה, אבל גם "יבשת" מדי במנטלות שהן, בהרכבו וכי עיסוקיו, מבדו שיהיה "בגד" (כלומר עדידי רזועי) כאמת.

איתה מטרה נחוץ לפרק את האנארכוניה המלאכותי והמפריע-בעליל, הקרוי, מפקדת גייסות השירות, או "חיל-השירות". כיום מהווה גוף זה, זרוע בתוך-זרוע — "חיל", שהוא בעת-זמנה אחת גם על רבי-חילי ויהודו הוא, "השירות" — שעה שכיום כל כוחות וחילות-היבשה הם "שירות", ואי-אפשר אחרת. כל אלה אינם אלא דוגמות, טיפות בים, קצה הקרחון. מערכת-הביטחון מתפקדת כיום בדומה למכונה מעוקמת, שחלקיה הוטלאו ועוקמו כך, שהם מתאימים פחות או יותר זה לזה וכך נעים, עם המון חריקות, ביזבוב, אי-יעילות, כישלונות ואי-הצלחות — ואיכשהו בכל-יזאת

צה"ל חייב להעביר ריאורגניזציה עמוקה ומקיפה מן המסד עד הטפחות, כמעט בכל תחום * דרושה רפורמה יסודית במטכ"ל תוך הקמת יישות מקצועית-זרועית של כוחות היבשה

אינני יודע אם בכלל מצוי במשרד-האוצר שלנו אישיו גוף, הממונה ספציפית וייעודית על תקציב הביטחון ועל הוצאות מערכת-הביטחון. אך ברור הדבר ובטוח ללא ספק, שגם אם אומנם קיים גוף כזה, אין ערכו רב ביותר. מהיותו חסר חלוטין כל יכולת להתמודד עם מערכת-הביטחון ועם דרישותיה, כל שיכול שר-האוצר האומלל שלנו לומר בתחום-הביטחון מצטמצם ב"כך, המפקד", או "אתה צודק, אבל פשוט אין לי כסף, המפקד". אין הוא מסוגל — או מעז — להשמיע כל תשובות אחרות, אפילו דרישות מערכת-הביטחון מוגזמות, לא מדויקות ובלתי-מתחשבות בצרכים ובדרישות הלא-מיים האחרים. עקרות ואין-אונים אלה קיימים במשרד-האוצר, באופן כה קבוע וטוטאלי רק ביחס למערכת-הביטחון.

זהו מצב שאין הדעת סובלתו. לא ייתכן שהקצאת חלק כה גדול מן המשאבים הלאומיים תיעשה בלא שהמשרד האחראי (האוצר) יהיה מסוגל לבחון את הדרישות — לפחות באופן כללי ועקרוני, ולו רק לשם השוואה לצרכים אחרים, לפי סדר-הקדימות הלאומי הכולל, תוך ניסיון לחפש ולמצוא דרכים זולות יותר למילוי אותן דרישות שהן הכרחיות בעליל, וגם לשם הפעלת ביקורת, מניעת בזבזים ופסוליות וכיוצא-באלה.

בנעשה בתוך הצבא או על ידיו, הוא יכול, לכל היותר, ללחוץ לפיטורי מטכ"ל מסויים ולמינויו של אחר — וגם כאן לא תמיד המילה האחרונה בידיו — אבל כל עוד הרמטכ"ל מכהן, אין איש יכול להורות ולחייבו מה יעשה, או לא יעשה, בתוך הצבא. ברצותו, יכול הרמטכ"ל להורות לכל אנשי צה"ל, שינהגו גם בניגוד להוראה או בקשה של שר-הביטחון.

למירב המזק, נושאים רוב הרמטכ"ל דים שרי ני עיניהם למישרות מתאימות אחרו שיהררוב, ומשום כך הם נוטים או מוכנים להיענות לכך שות שר שרי-הביטחון. אבל אם יתעקשו ודא יושפעו עדידי חושבים ממין זה, עלולים הם הסרב לשרי-הביטחון — ורצונם הוא שונבר.

בהקשר זה יש להזכיר את חוסר-הבהירות בכל הנוגע למקורות הסמכות והאציות בתוך מערכת-הביטחון. נוגעת כאן גם השאלה החרי קתית-ביסודית, מיהו "המפקד העליון של הצבא". כמקובל בכל מדינה מתוקנת וכדבר שהוא הפרה ברמקו-ביטה, צריך שיהיה זה אור"ח, המפקד וגם מגשים עליונות הדרג המדיני. אצלנו זהו, למעשה, הרמטכ"ל — אף שהוא בכירוש איננו "מפקד" אלא רק "ראש מט"ח".

כדרכנו, העתקנו מונח זה מן הגויים בלא טרות מדי בהבנת משמעותו וסיבתו. בארה"ב, בכריטיניה ובכל מדינה אחרת שאולי לנו ללמוד ממנה, הרמטכ"ל הוא אומנם רק ראש-המטה של הממונה האורחי הישיר עליו — כיום, במדינות הללו, השר האורחי.

כדי מכות תיקונים איה לבדם ייכתבו שני ניים חשוכים ויסודיים כמיכונה, באיגון וכי פעולת הרגלים הגבוהים בצה"ל. אבל כם אין דה צה"ל עצמו חייב לעבור ריאורגניזציה עמוי קה ומקפת מן המסד עד לטפחות. כימעט בכר

זום ומזויים, אין כל צידוק או צורך, שכזו תהיה המערכת הביטחונית שלנו. מאלי יובן, שאין סקירה זו יכולה להוות יותר מאשר קריאה כללית בלבד לעריכת רפורמה. לצורך מיפעל גדול כזה נחוצים מחקרים, בדיקות וניסיונות רבים ומפורטים בהרבה. אבל המלאכה אינה כה כבדה או מסובכת, משום שלפחות בתחילת יתן — וצריך — ללמוד מן הנעשה במדינות אחרות, ובעיקר מבריטניה.

מידל המערכת הביטחונית במדינה זו איננו רק הוותיק, אלא גם המוכח, הבדוק והמתאים ביותר לצרכינו. את תהליך התיקון הזה צריכים להנחות כמה תנאי-רקע מוסגרתיים. האחד הוא, שני חוץ להתחיל בכך מיד, כדי שיינתן לנצל את מהפך המעבר ולהתחיל לגדג את העניין פרם תשוב המערכת להרגע, תקפא — יתתקשה מחדש. עם זאת נחוץ שהשינויים, אפילו יתי חוללו בתוך פרק-זמן קצר ביחס, יהיו הדרגי תיים ולא יונחתו במכה מהפכנית אחת.

דבר שלישי, יש לפעול לפי סדר-קדימויות ולהתחיל בתיקון אותם העיוותים שהשפעתם על יעילות המערכת חשובה ומיידית יותר. לבסוף, הרי מצבנו עדיין איננו כזה שניתן לנו לעצור את פעולת המערכת, לפרקה כולה ולשלחה לאבורל, אלא נחוץ לבצע את הרפורמות בלא לפגוע באופן רציני בכוננות המלחמה. כי ברגע כאלהים שכנה כזו, מוטב שתימצא כרינו מערכת גרועה, מאשר תהיה מוטלת לרגלנו חלקים-חלקים.

כדי התנאים הללו אינם תירוצים לאי-עשיית התיקונים, אלא רק סיגים דעשייתם. אם לא ייגש שיתרון החדש למאבקה זו, לא תהיה החלפתו, בתחום זה, יותר מאשר החלפת יושי כיהיכיסאית. במצבה הנוכחי של מערכת הביטחון, ולאור חשיבותה לנו, יהא מחדל כזה כגדר מעלה-הביאמן.